ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 24ης Οκτωβρίου 2002 *

Στην υπόθεση C-233/01,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Giudice di pace di Palermo (Ιταλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Riunione Adriatica di Securtà SpA (RAS)

και

Dario Lo Bue,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 3, της πρώτης οδηγίας 73/239/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1973, περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη δραστηριότητος πρωτασφαλίσεως, εκτός της ασφαλίσεως ζωής, και την άσκηση αυτής (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 157), όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 92/49/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την πρωτασφάλιση, εκτός της ασφάλειας ζωής, και για την τροποποίηση των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ και 88/357/ΕΟΚ (τρίτη οδηγία για την πρωτασφάλιση εκτός της ασφάλειας ζωής) (ΕΕ L 228, σ. 1), καθώς και των άρθρων 29 και 39 της οδηγίας 92/49,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J-P. Puissochet, πρόεδρο τμήματος, F. Macken, και J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: S. Alber
γραμματέας: R. Grass,

λαμβάνοντας υπόψη ότι το αιτούν δικαστήριο ενημερώθηκε ότι το Δικαστήριο προτίθεται να αποφανθεί μέσω αιτιολογημένης διατάξεως σύμφωνα με το άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού του Διαδικασίας,

λαμβάνοντας υπόψη ότι η μνημονευόμενη στο άρθρο 20 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου ενδιαφερόμενοι προσεκλήθησαν να υποβάλουν τις τυχόν εν προκειμένω παρατηρήσεις τους,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

1 Με διάταξη της 4ης Μαΐου 2001, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Ιουνίου 2001, ο Giudice di pace di Palermo υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 3, της πρώτης οδηγίας 73/239/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1973, περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη δραστηριότητος πρωτασφαλίσεως, εκτός της ασφαλίσεως ζωής, και την άσκηση αυτής (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 157), όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 92/49/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την πρωτασφάλιση, εκτός της ασφάλειας ζωής, και για την τροποποίηση των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ και 88/357/ΕΟΚ (τρίτη οδηγία για την πρωτασφάλιση εκτός της ασφάλειας ζωής) (ΕΕ L 228, σ. 1, στο εξής: οδηγία 73/239), καθώς και των άρθων 29 και 39 της οδηγίας 92/49.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της ασφαλιστικής επιχειρήσεως Riunione Adriatica di Securtà SpA (στο εξής: RAS) και του D. Lo Bue αναφορικά με το ύψος των οφειλομένων από τον τελευταίο ασφαλίστρων, στο πλαίσιο συμβάσεως σχετικής με υποχρεωτική ασφάλιση έναντι αστικής ευθύνης συνδεομένης με την κυκλοφορία οχημάτων με κινητήρα.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Υπό τον τίτλο ΙΙ, «Ανάληψη ασφαλιστικής δραστηριότητας», το άρθρο 6 της οδηγίας 92/49 ορίζει:

«Το άρθρο 8 της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 8

[...]

3. Η παρούσα οδηγία δεν αποτελεί εμπόδιο στη διατήρηση ή θέσπιση από τα κράτη μέλη νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων οι οποίες προβλέπουν την έγκριση των καταστατικών και την κοινοποίηση κάθε εγγράφου που είναι αναγκαίο για την ομαλή άσκηση του ελέγχου.

Ωστόσο, τα κράτη μέλη δεν προβλέπουν διατάξεις με τις οποίες απαιτείται η προηγούμενη έγκριση ή η συστηματική κοινοποίηση των γενικών και ειδικών όρων των ασφαλιστηρίων συμβολαίων, των τιμολογίων και άλλων εντύπων που η επιχείρηση προτίθεται να χρησιμοποιήσει στις σχέσεις της με τους αντισυμβαλλομένους.

Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να διατηρούν ή να καθιερώνουν την προηγούμενη κοινοποίηση ή την έγκριση των προτεινόμενων αυξήσεων τιμολογίων παρά μόνο στο πλαίσιο ενός γενικότερου συστήματος ελέγχου των τιμών.

[...]"».

4 Σύμφωνα με το άρθρο 29 της οδηγίας 92/49, που περιλαμβάνεται στον τίτλο III «Εναρμόνιση των όρων άσκησης της ασφαλιστικής δραστηριότητας»:

«Τα κράτη μέλη δεν θεσπίζουν διατάξεις που απαιτούν την προηγούμενη έγκριση ή τη συστηματική κοινοποίηση των γενικών και ειδικών όρων των ασφαλιστηρίων συμβολαίων, των τιμολογίων και άλλων εντύπων που η ασφαλιστική επιχείρηση προτίθεται να χρησιμοποιήσει στις σχέσεις της με τους αντισυμβαλλόμενους. Προκειμένου να ελέγχουν την τήρηση των εθνικών διατάξεων σχετικά με τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν μόνο τη μη συστηματική κοινοποίηση αυτών των όρων και λοιπών εγγράφων, χωρίς η απαίτηση αυτή να μπορεί να συνιστά για την επιχείρηση προϋπόθεση για την άσκηση της δραστηριότητάς της.

Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να διατηρήσουν ή να καθιερώσουν την προηγούμενη κοινοποίηση ή την έγκριση των προτεινόμενων αυξήσεων τιμολογίων παρά μόνο στο πλαίσιο γενικού συστήματος ελέγχου των τιμών.»

5 Υπό τον τίτλο IV της οδηγίας 92/49, «Διατάξεις για την ελεύθερη εγκατάσταση και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών», το άρθρο 39, παράγραφοι 2 και 3, της εν λόγω οδηγίας ορίζει:

«2. Το κράτος μέλος του υποκαταστήματος ή το κράτος μέλος της παροχής των υπηρεσιών δεν θεσπίζει διατάξεις που απαιτούν την προηγούμενη έγκριση ή τη συστηματική ανακοίνωση των γενικών και ειδικών όρων των ασφαλιστηρίων συμβολαίων, των τιμολογίων και άλλων εντύπων που η επιχείρηση προτίθεται να χρησιμοποιήσει στις σχέσεις της με τους αντισυμβαλλόμενους. Προκειμένου να ελέγξει την τήρηση των εθνικών διατάξεων που αφορούν τις ασφαλιστικές συμβάσεις, το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί να απαιτεί από κάθε επιχείρηση που επιθυμεί να πραγματοποιήσει ασφαλιστικές εργασίες στο έδαφός του, υπό καθεστώς εγκατάστασης ή υπό καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, μόνο τη μη συστηματική κοινοποίηση των όρων αυτών ή των άλλων εγγράφων που προτίθεται να χρησιμοποιήσει, χωρίς όμως η τήρηση αυτής της απαίτησης να συνιστά για την επιχείρηση απαραίτητη προϋπόθεση για την άσκηση της δραστηριότητάς της.

3. Το κράτος μέλος του υποκαταστήματος ή το κράτος μέλος της παροχής των υπηρεσιών δεν μπορεί να διατηρήσει ή να καθιερώσει την προηγούμενη κοινοποίηση ή την έγκριση των προτεινόμενων αυξήσεων τιμολογίων παρά μόνο στο πλαίσιο γενικού συστήματος ελέγχου των τιμών.»

Η εθνική νομοθεσία

6 Το άρθρο 2, παράγραφοι 2 έως 5, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 70, της 28ης Μαρτίου 2000, περί επειγόντων μέτρων για τον περιορισμό των πληθωριστικών

πιέσεων (GURI αριθ 73, της 28ης Μαρτίου 2000, σ. 4), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο αριθ. 137, της 26ης Μαΐου 2000, περί μετατροπής, με τροποποιήσεις, του εν λόγω διατάγματος (GURI αριθ. 122, της 27ης Μαΐου 2000, σ. 4, στο εξής: νομοθετικό διάταγμα), ορίζει:

«2. Όσον αφορά τις συμβάσεις σχετικά με την υποχρεωτική ασφάλιση έναντι αστικής ευθύνης συνδεομένης με την κυκλοφορία οχημάτων με κινητήρα και λιμναίων, θαλασσίων και ποταμίων οχημάτων, συμβάσεις που ανανεώθηκαν για το έτος που ακολουθεί τη θέση σε ισχύ του παρόντος διατάγματος, σύμφωνα με τιμολογιακό τύπο προβλέποντα διακύμανση της τιμής του ασφαλίστρου ανάλογα με τα επελθόντα ατυχήματα, οι ασφαλιστικές εταιρίες δεν μπορούν να εφαρμόσουν καμιά αύξηση τιμολογίου έναντι των αντισυμβαλλομένων στους οποίους δεν μπορεί να καταλογιστεί, αναφορικά με την τελευταία περίοδο παρατηρήσεως, κανένα ατύχημα προκληθέν από τον οδηγό. Όσον αφορά τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί κατά το έτος που έπεται της θέσεως σε ισχύ του παρόντος νομοθετικού διατάγματος και οι οποίες εφαρμόζουν τιμολογιακό τύπο προβλέποντα διακύμανση της τιμής των ασφαλίστρων, ανάλογα με την επέλευση ατυχημάτων, τυγχάνει εφαρμογής το ισχύον κατά την εν λόγω ημερομηνία τιμολόγιο.

2bis. Η ανωτέρω παράγραφος 2 εφαρμόζεται, ύστερα από την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του παρόντος διατάγματος, στις ασφαλιστικές συμβάσεις σχετικά με αυτοκίνητα, μοτοποδήλατα και παντός είδους μηχανοκίνητα δίκυκλα, όπου τυγχάνουν εφαρμογής οι τιμολογιακοί τύποι που μνημονεύονται στο άρθρο 12 του νόμου αριθ. 990, της 24ης Δεκεμβρίου 1969, καθώς και στις συμβάσεις που προτείνονται τηλεφωνικώς ή τηλεομοιοτυπικώς και στις συμβάσεις που δεν περιλαμβάνουν καμιά ρήτρα περί σιωπηρής ανανεώσεως ή στις συμβάσεις που έχουν καταγγελθεί από την επιχείρηση, όταν προτείνονται εκ νέου στον ίδιο ασφαλιστή.

3. Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις δεν τροποποιούν ούτε τον αριθμό των κατηγοριών bonus ούτε τους συντελεστές προσδιορισμού του ασφαλίστρου ούτε τους κανόνες τους σχετικούς με την εξέλιξη του τιμολογιακού τύπου του προβλέποντος διακύμανση των ασφαλίστρων ανάλογα με τα επελθόντα ατυχήματα, και τούτο κατά τη διάρκεια της περιόδου ενός έτους που έπεται της θέσεως σε ισχύ του παρόντος διατάγματος.

4. Στο άρθρο 12 του νόμου αριθ. 990, της 24ης Δεκεμβρίου 1969, προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος: "2 bis. Οι εταιρίες που ασκούν δραστηριότητα στον κλάδο της υποχρεωτικής ασφαλίσεως, που μνημονεύεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 70, της 28ης Μαρτίου 2000, όπως τροποποιήθηκε με τον επικυρωτικό νόμο, υποχρεούνται, κατόπιν αιτήματος του αντισυμβαλλόμενου, να αποδέχονται συμβάσεις όπου τυγχάνει εφαρμογής ο τιμολογιακός τύπος της αυξομειώσεως του ασφαλίστρου ανάλογα με την ύπαρξη ή μη ατυχήματος, συνοδευόμενος από κατ' αποκοπήν ατέλεια, κυμαινόμενη υποχρεωτικώς μεταξύ 500 000 και 1 000 000 ιταλικών λιρών, μη δυναμένη να αντιτάσσεται σε ζημιωθέντες, σε περίπτωση ατυχήματος, τρίτους. Η επιλογή του τύπου της αυξομειώσεως του ασφαλίστρου αναλόγως της επελεύσεως ή μη ατυχήματος, συνοδευόμενη από ατέλεια, καθώς και η επιλογή του ποσού της εν λόγω ατελείας εμπίπτουν αποκλειστικώς στον ασφαλισμένο".

5. Μετά τη λήξη της ισχύος των αποτελεσμάτων των διατάξεων των παραγράφων 2 και 3, ο ασφαλισμένος δύναται, σε περίπτωση ανατιμήσεως των τιμολογίων, πλην αυτών που προκύπτουν από την εφαρμογή των κανόνων προσαρμογής που περιλαμβάνονται στους διαφόρους τιμολογιακούς τύπους, υπερβαίνουσας το προγραμματισμένο ποσοστό πληθωρισμού, να προβεί στη λύση της συμβάσεως με συστημένη αποστολή, μετ' αποδείξεως παραλαβής, ή μέσω τηλεομοιοτυπίας στην έδρα της εταιρίας ή του πρακτορείου στο οποίο συνήφθη η σύμβαση. Στην περίπτωση αυτή, ο ασφαλισμένος δεν απολαύει της προβλεπομένης στο άρθρο 1901, παράγραφος 2, του αστικού κώδικος προθεσμίας.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

7 Από τη διάταξη περί υποβολής προδικαστικού ερωτήματος προκύπτει ότι η RAS ενήγαγε τον D. Lo Bue ενώπιον του Giudice di pace di Palermo ζητώντας:

«κυρίως

— να κρίνει ότι οι διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφοι 2, 3 και 4, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 70/2000, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 137/00, αντίκει-

νται προς τα άρθρα 6, 29 και 39 της κοινοτικής οδηγίας 92/49/ΕΟΚ και να κηρύξει ανεφάρμοστες τις προπαρατεθείσες εθνικές διατάξεις, λόγω αντιθέσεως προς το κοινοτικό δίκαιο·

— κατά συνέπεια, να υποχρεώσει τον Dario Lo Bue στην καταβολή ασφαλίστρου, χωρίς τους περιορισμούς που προκύπτουν από τα ανώτατα όρια που προβλέπονται από το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 70/2000, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο αριθ. 137/00, το ποσό του οποίου θα προσδιοριστεί σε μεταγενέστερη δικαστική απόφαση·

επικουρικώς

— σε περίπτωση που το άρθρο 2, παράγραφοι 2, 3 και 4, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 70/2000, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο αριθ. 137/00, δεν κριθεί ως προδήλως αντίθετο προς τα άρθρα 6, 29 και 39 της κοινοτικής οδηγίας 92/49/ΕΟΚ, να υποβληθεί, σχετικά με το ζήτημα αυτό, στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικό προδικαστικό ερώτημα βάσει του άρθρου 234 ΕΚ [...].»

8 Από τη διάταξη περί υποβολής προδικαστικού ερωτήματος προκύπτει επίσης ότι ο D. Lo Bue έχει αμφισβητήσει τις αξιώσεις της RAS, ισχυριζόμενος ότι είχε καταβάλει το ποσό των απαιτηθέντων από την τελευταία ασφαλίστρων, θεωρώντας ότι το ποσό αυτό ήταν ή έπρεπε να είναι σύμφωνο προς τα ανώτατα όρια που προβλέπονταν από τους ισχύοντες νόμους και δηλώνοντας ότι δεν σκόπευε να καταβάλει καμιά προσαύξηση των ασφαλίστρων.

9 Ομοίως, από την ανωτέρω διάταξη προκύπτει ότι η RAS ζήτησε να υποχρεωθεί το εν λόγω πρόσωπο στην καταβολή του χρηματικού ποσού που θα της οφειλόταν εάν το ποσό του ασφαλίστρου αυτοκινήτου που συνομολόγησε ο Lo Bue δεν εμποδιζόταν από το νομοθετικό διάταγμα, στο πλαίσιο της αντιπληθωριστικής πολιτικής, να υπερβεί ένα συγκεκριμένο όριο.

10 Συναφώς, το εθνικό δικαστήριο επισημαίνει ότι το νομοθετικό διάταγμα έχει απαγορεύσει επί ένα έτος οποιαδήποτε αύξηση των ασφαλίστρων για την κάλυψη αστικής ευθύνης για αυτοκίνητα αναφορικά με συμβάσεις που έχουν ανανεωθεί σχετικά με ασφαλισμένους που δεν έχουν προκαλέσει κανένα ατύχημα κατά την περίοδο παρατηρήσεως (άρθρο 2, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο), καθώς επίσης και ότι, προκειμένου περί νεωστί συναφθεισών σχετικών συμβάσεων, απαγορεύεται οποιαδήποτε ανατίμηση των ασφαλίστρων που ίσχυαν κατά την ημέρα της θέσεως σε ισχύ του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος (άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο).

11 Σύμφωνα με το αιτούν δικαστήριο, οι ανωτέρω προπαρατεθείσες διατάξεις του νομοθετικού διατάγματος φαίνεται να έρχονται σε αντίθεση με τα άρθρα 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 73/239 καθώς και 29 και 39 της οδηγίας 92/49, με τα οποία παρέχεται στα κράτη μέλη εξουσία να εγκρίνουν «αυξήσεις τιμών» μόνο εφόσον το έχον επίπτωση στον τομέα των ασφαλίσεων μέτρο αποτελεί «στοιχείο ενός γενικού συστήματος ελέγχου των τιμών».

12 Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο ισχυρίζεται ότι τα άρθρα 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 73/239 καθώς και 29 και 39 της οδηγίας 92/49 προβλέπουν εξουσία παρεμβάσεως των κρατών μελών μόνο για την έγκριση «αυξήσεως τιμών», χωρίς να επεκτείνουν αυτή τη δυνατότητα για τους λοιπούς όρους των ασφαλιστικών συμβάσεων. Έτσι, το νομοθετικό διάταγμα, απαγορεύοντας οποιαδήποτε τροποποίηση των λοιπών όρων της συμβάσεως (άρθρο 2, παράγραφος 3), φαίνεται, επίσης, να αντίκειται προς τα εν λόγω άρθρα 8, παράγραφος 3, 29 και 39. Το αυτό ισχύει και όσον αφορά τη διάταξη που επιβάλλει στις ασφαλιστικές εταιρίες να συνάπτουν, εφόσον το ζητήσει ο ασφαλισμένος, ασφαλιστήρια σύμφωνα με τον τιμολογιακό τύπο bonus/malus, μαζί με ατέλεια, των οποίων τα κατώτατα και ανώτατα ποσά καθορίζονται από τον νόμο (άρθρο 2, παράγραφος 4).

13 Εξάλλου, σύμφωνα με το εθνικό δικαστήριο, το νομοθετικό διάταγμα φαίνεται να αντίκειται προς τις προπαρατεθείσες διατάξεις καθώς παρέχει στον ασφαλισμένο το δικαίωμα λύσεως της συμβάσεως κατά τη λήξη του παγώματος των τιμών εφόσον, κατά την ετήσια ανανέωση του ασφαλιστηρίου, ο ασφαλιστής απαιτεί αύξηση των ασφαλίστρων που δεν προκύπτει από τους συγκεκριμένους όρους συμβάσεως και είναι ανώτερη του προβλεπομένου από απόφαση της Κυβερνήσεως ποσοστού πληθωρισμού (άρθρο 2, παράγραφος 5).

14 Εν όψει των θεωρήσεων αυτών, ο Giudice di pace di Palermo αποφάσισε την αναστολή της ενώπιόν του διαδικασίας και την υποβολή προς το Δικαστήριο των ακολούθων προδικαστικών ερωτημάτων:

«1) Έχει το άρθρο 8, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 της οδηγίας 92/49/ΕΟΚ του Συμβουλίου, την έννοια ότι αντίκειται προς αυτό μια σκοπούσα στην καταπολέμηση του πληθωρισμού εθνική νομοθεσία η οποία αφορά μόνο την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων, μοτοποδηλάτων και παντός είδους δικύκλων με κινητήρα, ενώ, αντιθέτως, δεν προβλέπει επέμβαση όσον αφορά τις τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών, εκτός αυτών που έχουν σχέση με την ασφάλιση αστικής ευθύνης εξ αυτοκινήτου, οι οποίες συντελούν στη διαμόρφωση του δείκτη των τιμών καταναλωτού;

2) Έχει το άρθρο 8, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 της οδηγίας 92/49/ΕΟΚ του Συμβουλίου, την έννοια ότι αντίκειται προς αυτό μια σκοπούσα στην καταπολέμηση του πληθωρισμού εθνική νομοθεσία η οποία απαγορεύει οποιαδήποτε τροποποίηση αναφορικά όχι μόνον με τις τιμές αλλά και τον αριθμό των κατηγοριών του bonus, των συντελεστών υπολογισμού του ασφαλίστρου καθώς και των ρητρών σχετικά με την εξέλιξη των τύπων υπολογισμού των ασφαλίστρων

που προβλέπουν διακυμάνσεις αυτών ανάλογα με την επέλευση ή όχι ατυχημάτων;

3) Έχει το άρθρο 8, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 της οδηγίας 92/49/ΕΟΚ του Συμβουλίου, την έννοια ότι αντίκειται προς αυτό μια σκοπούσα στην καταπολέμηση του πληθωρισμού εθνική νομοθεσία η οποία επιβάλλει, επιπλέον, στις ασφαλιστικές εταιρίες την υποχρέωση να συνάπτουν, εφόσον το ζητεί ο ασφαλισμένος, ασφαλιστήρια σύμφωνα με τον τύπο υπολογισμού ασφαλίστρων bonus/malus, μαζί με ατέλεια, και των οποίων τα κατώτατα και ανώτατα ποσά καθορίζονται από τον νόμο;

4) Έχει το άρθρο 8, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 της οδηγίας 92/49/ΕΟΚ του Συμβουλίου, την έννοια ότι αντίκειται προς αυτό μια σκοπούσα στην καταπολέμηση του πληθωρισμού εθνική νομοθεσία η οποία παρέχει στον ασφαλισμένο το δικαίωμα λύσεως της συμβάσεως, κατά τη λήξη του παγώματος των τιμών, εφόσον, κατά την ετήσια ανανέωση του ασφαλιστηρίου, ο ασφαλιστής απαιτεί αύξηση του ασφαλίστρου η οποία δεν προκύπτει από τον μηχανισμό προσωποποιήσεως της συμβάσεως και που είναι ανώτερη του προβλεπομένου από απόφαση της κυβερνήσεως ποσοστού πληθωρισμού;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

15 Πρέπει να επισημανθεί ότι, με τα ερωτήματά του, το εθνικό δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να μάθει αν αντίκειται προς τα άρθρα 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 73/239 καθώς και 29 και 39 της οδηγίας 92/49 μια ρύθμιση όπως η προβλεπόμενη από το άρθρο 2, παράγραφοι 2 έως 5, του νομοθετικού διατάγματος.

16 Κρίνοντας ότι η απάντησή του μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία του, το Δικαστήριο ενημέρωσε το εθνικό δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού του Διαδικασίας, ότι προτίθεται να αποφανθεί μέσω αιτιολογημένης διατάξεως και κάλεσε τους μνημονευομένους στο άρθρο 20 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις τυχόν, εν προκειμένω, παρατηρήσεις τους.

17 Η RAS και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θεωρούν ότι το Δικαστήριο δεν πρέπει να αποφανθεί μέσω αιτιολογημένης διατάξεως, σύμφωνα με το άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, εκτιμώντας, αντίθετα προς την Ιταλική Κυβέρνηση, ότι η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία του Δικαστηρίου, επί της οποίας το τελευταίο σκοπεύει να στηριχθεί.

18 Σύμφωνα με τη RAS και την Επιτροπή, η οδηγία 92/49 έχει ορθώς μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο με το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 175, της 17ης Μαρτίου 1995 (GURI αριθ. 114, της 18ης Μαΐου 1995, σ. 4). Τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα δεν αφορούν το τυχόν άμεσο αποτέλεσμα των διατάξεων των οδηγιών αλλά το συμβατό του νομοθετικού διατάγματος με τις οδηγίες αυτές, και τούτο προκειμένου να ματαιωθεί, ενδεχομένως, η εφαρμογή του τελευταίου υπέρ του προπαρατεθέντος νομοθετικού διατάγματος αριθ. 175.

19 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο εθνικό δικαστήριο, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, μολονότι κατά την εφαρμογή του εθνικού δικαίου, ασχέτως του εάν πρόκειται για προγενέστερες ή μεταγενέστερες μιας οδηγίας διατάξεις, το καλούμενο να την ερμηνεύσει εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να πράξει τούτο, στο μέτρο του δυνατού, υπό το φως του κειμένου και του σκοπού της οδηγίας, και τούτο προς επίτευξη του επιδιωκομένου υπό της τελευταίας αποτελέσματος, συμμορφούμενο, έτσι, προς το άρθρο 249, τρίτο εδάφιο, ΕΚ, μια οδηγία δεν μπορεί, από μόνη της, να δημιουργήσει υποχρεώσεις έναντι ενός ιδιώτη και δεν είναι δυνατή, επομένως, η προβολή της, αυτής καθαυτής, εναντίον του (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2000, C-343/98, Collino και Chiappero, Συλλογή 2000, σ. I-6659, σκέψεις 20 και 21).

20 Εν προκειμένω, από τα παρασχεθέντα εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου στοιχεία και τις υποβληθείσες στο Δικαστήριο παρατηρήσεις, προκύπτει ότι το αντικείμενο της διαδικασίας της κύριας δίκης συνίσταται στο αίτημα προς το εθνικό δικαστήριο να μην εφαρμοστεί το νομοθετικό διάταγμα προκειμένου να τύχει εφαρμογής, προγενέστερη εθνική ρύθμιση, για τον λόγο ότι το εν λόγω νομοθετικό διάταγμα είναι ασύμβατο με τις οδηγίες 73/239 και 92/49, και τούτο προκειμένου να υποχρεωθεί ο D. Lo Bue στην καταβολή ασφαλίστρου υψηλότερου αυτού που θα προέκυπτε από την εφαρμογή του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος.

21 Όμως, σύμφωνα με την υπομνησθείσα στη σκέψη 19 νομολογία, η ζητηθείσα από το εθνικό δικαστήριο ερμηνεία των άρθρων 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 73/239 καθώς και 29 και 39 της οδηγίας 92/49 δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να επιτρέψει την επιβολή στον D. Lo Bue της υποχρεώσεως να καταβάλει συμπληρωματικό ασφάλιστρο, πράγμα που δεν θα στηρίζεται στο εφαρμοστέο εν προκειμένω στην κύρια δίκη εθνικό δίκαιο, δηλαδή το σχετικό νομοθετικό διάταγμα.

22 Κατά συνέπεια, στα υποβληθέντα από το εθνικό δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα προσήκει η απάντηση ότι μια οδηγία δεν μπορεί, από μόνη της, να δημιουργήσει υποχρεώσεις σε βάρος ενός ιδιώτη ούτε είναι, επομένως, δυνατή η προβολή, αυτής καθεαυτής, εναντίον του.

Επί των δικαστικών εξόδων

23 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει, έναντι των διαδίκων της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του επέβαλε, με διάταξη της 4ης Μαΐου 2001, ο Giudice di pace di Palermo, αποφαίνεται:

Μια οδηγία δεν μπορεί, από μόνη της, να δημιουργήσει υποχρεώσεις σε βάρος ενός ιδιώτη ούτε είναι, επομένως, δυνατή η προβολή, αυτής καθεαυτής, εναντίον του.

Λουξεμβούργο, 24 Οκτωβρίου 2002.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

J.-P. Puissochet